

Ole Tøgeby

TEGN OG SERIER

Prøveudgave

MUNKSGAARD

Prøveudgave. 1. udgave, 1. oplag 1972

Munksgaard, Copenhagen

© Ole Togeby 1972

Ko-da serien redigeres af Mogens Løj og Harald Steensig.

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af denne bog eller dele deraf er ikke tilladt ifølge lov om ophavsret.

Printed in Denmark by Høstrup Film-Grafik, Århus

ISBN 87 16 00915 0

INDHOLD

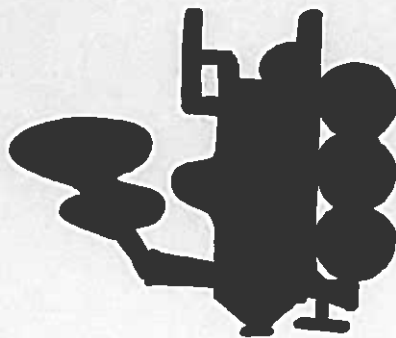
	side
I	
TEGN	
Konventionelle tegn og billedtegn	4
Gestus	6
Tegn og situation	7
Troverdighed	8
Indholdskommunikation og forholdskommunikation	9
Overensstemmelse mellem tegnene	11
Sprogbygning og sprogbrug	14
Tegn og løgn	19
II	
SERIER	
Tegntyper	22
Moval	26
Holdning	27
Værdi	43
Historie	44
Meddelsessituation	46
Den umulige serie	50
Beger	52
III	
Løsninger og materiale	53
IV	
Spørgeskema til hæftet	57

TEGN

Konventionelle tegn og billedtegn

Det er en normal erfaring at vi ikke alene kommunikerer med ord. Vi kan også kommunikere med gestus, stemmeføring, billeder, og musik.

Det særlige ved ord er at de ikke har nogen naturlig forbindelse med det de betyder. Ordet tog ligner ikke den maskine der kører på skinnerne. Hvis man derimod tegner et billede af et tog, så betjener man sig af et tegn der ligner.

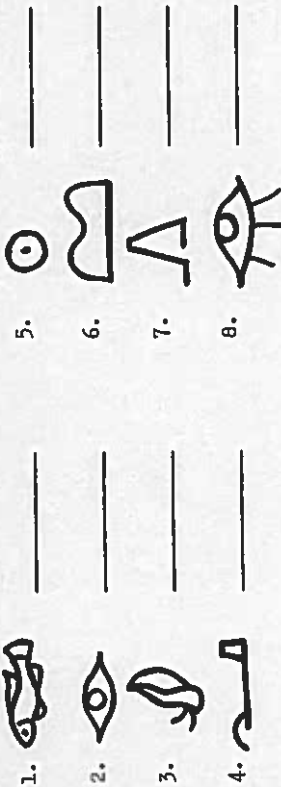

figur 1

Alle kan forstå at dette er et tegn for et tog for det ligner et tog. Nogle af vores vejskilte består af billeder. Det gør at udlændinge kan forstå dem umiddelbart, altså uden at have lært dem. Hvis der på skiltet kun stod tog ville de ikke forstå det med mindre de havde lært dansk. Man kan sige at det blot er en konvention at ordet tog betyder det samme som figur 1.

Man kan således skelne mellem konventionelle tegn og billedtegn, mellem tegn hvor der ikke er nogen naturlig forbindelse mellem tegn og betydning, og tegn der ligner.

De første skriftsprog i verden bestod af billedtegn. Den gamle egyptiske skrift, hieroglyfferne, kunne fx se således ud:

Prøv at oversætte tegnet på den linje der er ud for det. Det er ikke så svært.

Det er klart at det må volde problemer at skrive stor med billedtegn. Ægypterne gjorde det ved at bruge tegnet for svale. Ordene svale og stor led nemlig ens ligesom bakke og bakke på dansk. På den måde kunne de nedskrive begreber som ikke lod sig tegne. På den måde kom sproget til også at bestå af konventionelle tegn. Oversættelsen til hieroglyfferne er: 1: fisk, 2: øle, 3: øre, 4: hånd, 5: sol, 6: bjerg, 7: gås, 8: græde.

Vores alfabet har også udviklet sig af billedtegn: Det latinske alfabet er en afart af det græske, som igen er en afart af det semitiske (det finiciske). Det første bogstav i alle disse alfabeter er A. På græsk hedder det alfa, på hebraisk alef. Alef betyder okse, og det oprindelige bogstav ligner en okse.

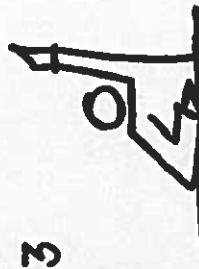
Vores bogstav er blot

vendt på hovedet: A.

I vore dage er man altså i vejaskiltene vendt tilbage til billedtegnene, fordi man mener at det i visse situationer kan betale sig. Ulempen ved billedtegn-skrift er at der bliver for mange tegn at lære - tank på hvordan en skrivemaskine skal se ud - men af færdselskilte skal der kun bruges et vist antal.

OPGAVE 1

De mest almindelige gestus er følgende:

Skriv oversættelser ud for billederne af de fire gestus. Overvej om de er konventionelle tegn eller billedtegn!

Løsning: side 53

De konventionelle tegn og billedtegnene fungerer ikke på samme måde. Derfor er der også forakel på hvad man kan kommunikere med dem.

OPGAVE 2

Denne opgave skal vise forskellen på de to typer af tegn. Det sker ved et eksperiment hvor der deltager 3 personer og en eksperimentleder. De 3 personer kaldes A, B, og C. De skal oversætte konventionelle tegn til billedtegn og omvendt. Det sker på følgende måde:

Eksperimentlederen udleverer en af de tegneserier der står på side 53 til A i gruppen.

A skal så med ord beskrive hvad der sker på billederne, uden dog at nævne navnet på tegneseriefiguren. Det er mest hensigtsmæssigt at det sker skriftligt. A skal nu give sin beskrivelse til B som ikke må have set tegneserien. B skal oversætte den sproglige beskrivelse til billedtegn igen. Det kan enten ske ved at B tegner indholdet, eller ved at B laver et mimespil der ligner det. C har hverken set den oprindelige tegneserie eller A's beskrivelse. C skal kikke på B's billedtegn og derefter fortælle indholdet til A, B og eksperimentlederen.

Gruppen kan til sidst diskutere hvad der gik tabt ved de to oversættelser.

Dernæst skal eksperimentet foregå den modsatte vej.

Eksperimentlederen udleverer nogle tekster til C. De står på side 54 og de skal udleveres en efter en.

C skal oversætte hver enkelt tekst til billedsprog for B, og B

skal oversætte C's meddelelse tilbage til konventionelle tegn. A

skal til sidst fortælle indholdet af B's meddelelse til B, C og eksperimentlederen.

Gruppen kan igen diskutere hvad der gik tabt undervejs.

Efter disse to eksperimenter kan gruppen diskutere følgende: hvilke ting kan bedst kommunikeres ved konventionelle tegn? hvilke ting kan bedst kommunikeres ved billedtegn?

Tegneserierne bestod nemlig næsten udelukkende af billedtegn og tekst-erne udelukkende af konventionelle tegn. Det som gik tabt ved over-sættelse var altså det som ikke kan meddeles ved det modsatte tegnsy-stem.

Det behøver ikke at gå på samme måde i alle grupper. Men de fleste grupper vil sikkert genkende følgende:

Ferdinand er ikke morsom efter at være blevet oversat. Det er usand-synligt at de overhovedet vil opfatte det som en vittig tegneserie.

Det billedtegnene kan kommunikere, til forskel fra de konventionelle tegn, er forholdskommunikation. Forholdet mellem sender og modtager er ved vittigheder af en helt anden uforpligtende art end ved alminde-lige meddelelser. Denne kommunikation om det uforpligtende forhold, som ligger i billedtegnene, går ofte tabt ved oversættelse.

Det der går tabt i det andet eksperiment er nægtelserne, tidsangivel-serne og valgmuligheden. Således går det som regel. Det de konventio-nelle tegn kan kommunikere, til forskel fra billedtegnene, er netop de logiske forhold nægtelse, enten-eller, betingelse og tid.

Sagt på en anden måde er billedtegnene altid knyttet til situationen her og nu. Man kan ikke fjerne sig fra situationen i tid eller virke-lighed. Nægtelse, betingelse, og valgmulighed angiver jo at det om-talte ikke er virkeligt, (preteritums formerne af verberne på dansk an-giver også netop fjernelse i tid eller virkelighed.)

OPGAVE 3

Alt hvad der står i denne sætning er løgn

Diskutér om ovenstående sætning er troværdig!

Sætningen i opgave 3 synes ikke at være troværdig. For hvis det er troværdigt og sandt at alt hvad der står i sætningen er løgn, så må

det jo være løgn at det er løgn, og så er det jo sandt; men hvis det faktisk er sandt at alt hvad der står i sætningen er løgn

Sætningen er et paradox. Det skyldes at der blandes to ting sammen: emnet vi taler om (indholdet), og måden vi taler om det på (forholdet mellem parterne). Vi kan nemlig normalt skelne mellem indholdskommu-nikation og forholdskommunikation.

Hvis en far siger til sin lille Ulla: Jeg har spist din is, så er det indholdskommunikation. Ulla hyler og faderen skynder sig at sige: Det var løgn det jeg sagde før. Det er forholdskommunikation. Sæt-ningen angiver at barnet ikke skal tro på det med at isen var spist, det var bare faderen der havde lavet spøg, sådan var forholdet mellem faderen og Ulla. Forholdskommunikationen angiver hvordan man skal for-stå indholdskommunikationen.

Forholdskommunikationen sker som regel ikke ved konventionelle tegn, men ved stemmeføring, ansigtsudtryk, øjenbevægelser - kort sagt ved billedtegn. Hvis faderen havde sagt: Jeg har spist din is og samti-dig havde haft et smil i øjenkrogene, ville lille Ulla have opfattet dette tegn og sagt: Åhr, det er ikke rigtigt, giv mig den nu!

Det der altså sker i sætningen i opgave 3 er at indholdskommunikation og forholdskommunikation er blandet uløseligt sammen. Det er selvføl-gelig kun noget der kan ske når både indholdet og forholdet kommune-res ved konventionelle tegn. Hvis indholdet udtrykkes i konventionelle tegn og forholdet i billedtegn bliver de ikke blandet sammen.

Sammenblandingen fører til at man slet ikke tror på noget som helst - det er slet ikke kommunikation.

Undgå at lægge mærke til
hvad der står i denne kasse!

OPGAVE 4

Endnu en opgave kan belyse forskellen på konventionelle tegn og billedtegn. Opgaven kan kun løses af en gruppe på tre: A, B, og

C. A og B skal diskutere et eller andet emne. C er eksperimentation og han skal give A og B de instruktioner der står på side

I opgave 4 vil A og B selv mærke forskellen på indholdskommunikation og forholdskommunikation. A siger fx jorden er ikke rund.

Hvad skal B nu sige for at sikre sig at de er enige: Du mener altså at jorden ikke er rund eller Du mener altså ikke at jorden ikke er rund? Efter reglerne skal B sige det sidste, selvom det lyder fjollet. B laver nemlig nu forholdskommunikation og der skal han også tale ikke-sprog.

A kunne nu svare: Du mener altså ikke at jeg ikke mener at jorden ikke er rund. Det er forholdskommunikation om forholdskommunikation.

Det A og B får problemer med, er altså dette: Det er svært at skelne mellem indhold og forhold, når man kun har ét tegnsystem til sin rådighed, nemlig ikke-sproget. De vil have meget svært ved at afslutte samtalen med mindre de betjener sig af billedtegn, eller de holder op med ikke-sproget.

Vi har set at vi har to tegnsystemer: de konventionelle tegn og billedtegnene.

Billedtegnene kan ikke udtrykke logiske forhold, men de er velegnede til forholdskommunikation, ganske simpelt fordi de udgør et andet tegnsystem end det man bruger til indholdskommunikationen.

Billedsproget er bundet til situationen her og nu, men det er jo netop også her og nu forholdskommunikationen drejer sig om: sådan er jeg og det jeg siger, sådan opfatter jeg dig og det du siger, og sådan opfatter jeg at du opfatter mig ...

Dyrs kommunikation er altid forholdskommunikation udtrykt i billedtegn. Når man åbner køleskabet og katten kommer, gælder op af ens ben, og miauer, så betyder det ikke: jeg vil have mælk som mennesker ville udtrykke det. Den kommunikerer et bestemt forhold: var min mor. Og den gør det ved billedtegn. Sådan kan nemlig ellers kun killinger gøre over for deres mor, ikke voksne katte over for voksne katte.

De konventionelle tegn kan udtrykke tid, nægtelse, betingelse, og valgmulighed. Det er velegnet til indholdskommunikation. Men man kan ikke samtidig bruge dem til at udtrykke indhold og forhold, for så blander man dem sammen.

Der findes mange situationer hvor dette fænomen dukker op. Tank fx på en stiftende generalforsamling, eller det første elevmøde, hvor der ikke er nogen regler for hvordan man stemmer. Tank at en sådan forsamling skal vælge nogle repræsentanter til et elevråd. Lad os sige at der er to partier: A-partiet som vil afskaffe mødepligten og B-partiet som vil bevare mødepligten. A-partiet har flertal på hele skolen, men er i mindretal i alle de sproglige klasser. B-partiet har ikke så mange vælgere ialt, men et knebent flertal i hver af de sproglige klasser.

Hvilken valgform skal man nu bruge? A-partiet går ind for forholdstalsvalg på hele skolen, B-partiet går ind for valg klasse for klasse. Ved forholdstalsvalg vil A-partiet få flertal, ved klassevalg vil B-partiet få flertal.

Og hvordan skal man stemme om hvilken valgform man skal bruge. A-partiet går ind for forholdstalsvalg, B-partiet for valg klasse for klasse.

Og hvordan skal man stemme om hvordan man skal stemme om hvordan man skal vælge repræsentanterne. Sådan en generalforsamling kan gå fuldstændig i fisk - og det gør den fordi man blander indhold og forhold sammen.

Mødepligt og forholdstal har ikke noget med hinanden at gøre. Spørgsmålet om mødepligten er indholdet. Spørgsmålet om valgmetoden drejer sig om hvordan forholdet er mellem partierne.

Mennesket kan samtidigt betjene sig af de to tegnsystemer: konventionelle tegn og billedtegn. Det konventionelle tegnsystem bruges til indholdskommunikation og billedtegnene til forholdskommunikation. Som de således forløber ved siden af hinanden er de indbyrdes forbundne. De er forbundet ved regler og vaner.

OPGAVE 5

A. Prøv at skrive regie-bemærkninger til dette stykke tekst, som

er taget fra et teaterstykke. Der er afsat en parentes til hver bemærkning.

Sonnen Edmund og moderen Mary sidder og snakker sammen:
 Edmund (1): Hør nu her, mor. Jeg er nødt til at fortælle dig det, enten du vil høre det eller ej. Jeg må på sanatorium.
 Mary (2): Rejse bort? (3): Nej! Jeg vil ikke have det! Hvor vover doktor Hardy at foreslå sådan noget uden at spørge mig først? Hvor kan din far tillade det? Hvad ret har han? Du er mit barn! (4): Jeg ved, hvorfor han vil sende dig på sanatorium. For at tage dig fra mig! Det har han altid foreslået! Dig har han været allermost jaloux på. Han vidste jeg elskede dig højest, fordi ...
 Edmund (5): Orr hold op med det afsindige vrøvl, mor! Lad være at skyde skylden på ham. Og hvorfor har du pludselig så meget imod, at jeg rejser bort? Jeg har været borte så tit, og jeg har aldrig bemærket at det har knust dit hjerte!
 Mary (6): Du er vist ikke så følsom som jeg troede!
 (7): Ellers burde du have forstået, at når jeg var klar over, at du vidste - det om mig ... så måtte jeg være glad, bare du var et sted, hvor du ikke kunne se mig.
 Edmund (8): Mor! Lad mig være! (9): Al den snak om at du elsker mig ... og så vil du ikke en gang høre efter, når jeg prøver at fortælle dig, hvor syg ...
 Mary (10): Så! Na, ti nu stille! Jeg vil ikke høre det, fordi jeg ved, at det ikke er andet end Hardys sædvanlige løgne (11): Hvor du ligner din far, min ven. Du elsker at lave scener for ingenting, for at få lov til at være dramatisk og tragisk. (12): Hvis jeg blot gav dig den mindste opmuntring, ville du sandsynligvis fortælle mig, at du er ved at dø - Edmund: Man kan dø af det. Din egen far -
 Mary: (13): Hvorfor nævner du ham? Der er aldeles ingen sammenligning. Han havde tuberkulose. (14): Jeg hader når du bliver trist og sygelig! Jeg forbyder dig at tale om min fars død, har du forstået det?
 Edmund (15): Ja, jeg har forstået det, mor. Gid jeg ikke havde! (16): Det er somme tider temmelig hårdt at have en mor, der er narkoman!

Prøv at indspille scenen på bånd i overensstemmelse med regiebemærkningerne. Overvej hvilke midler man har til rådighed når man skal udtrykke regiebemærkningerne.

B. Undersøg om jeres indspilning svarer til denne originale tekst. Den står på side 55. Diskutér hvilke forskelle der er.

C. Prøv at diskutere om jeres indspilning lyder naturlig. Hvis ja, hvorfor, hvis nej, hvorfor ikke?

D. Prøv til sidst at optage en tilfældig naturlig samtale på bånd,

skriv den ned, og skriv regiebemærkninger til som svarer til optagelsen.

Opgave 5 prøver at belyse hvorledes billedtegn fungerer.

I. Den første iagttagelse man kan gøre er den at der hele tiden løber billedtegn ved siden af konventionelle tegn, når vi taler.

II. De fleste kan nogenlunde skrive de rigtige regiebemærkninger.

Det må skyldes det sæt af regler og vaner der binder de to tegnsystemer sammen i brugen.

III. Det er meget svært at indspille regiebemærkningerne, også selv om man selv har lavet dem. Man kan sagtens indspille de konventionelle tegn, men ikke billedtegnene. De vil altid lyde falsk. Omvendt er det meget svært at blive bevidst hvilke billedtegn der bruges i en almindelig samtale.

Dette må skyldes at vi ikke ved hvilke billedtegn vi faktisk bruger.

Vi ved hvad vi siger, vi ved ikke hvad vi gør samtidig. Vi ved hvad vi siger med sproget, fordi vi har skullet lære sproget for vi kan bruge det. Vi ved ikke hvad vi gør fordi vi altid har kunnet uden at lære det.

IV. Hvis man ikke er en dygtig skuespiller, vil indspilningen nok komme til at lyde falsk. Det skyldes at der ikke er overensstemmelse mellem de konventionelle tegn og billedtegnene. Så tror tilhørerne ikke på de konventionelle tegn. Og billedtegnene kommunikerer nærmest: Jeg er en der spiller en anden end den jeg er. Og det er lige præcis det indtryk tilhørerne får. De tror altså mest på billedtegn. Det gør tilhørere altid.

Tænk fx på en situation i en klasse. Eleverne sidder i klasselokalet, klokken har lige ringet ind. Alle er kommet og sidder på deres pladser - undtagen læreren. Døren står åben.

Læreren kommer så ind, lukker døren, går op ved katederet. Der bliver stille i klassen. Læreren begynder at tale: Jeg synes vi skal prøve at opløse det stive lærer-elev-forhold. Jeg skal ikke bestemme det hele. Alle skal have lige mulighed for at bestemme hvad der skal ske i timerne ... Og hvad mener I der skal ske?

Denne smukke bestræbelse på at demokratisere forholdet i klassen har desværre ikke mange udsigter til at lykkes. Læreren kommunikerer nemlig to ting på en gang. Med de konventionelle tegn siger han: vi skal være lige, men med billedtegnene siger han: men jeg skal være mere lige end jer. Der er mange billedtegn der kommunikerer magten: at han er den der kommer sidst, at han lukker døren, at han har et bord der vender modsat de andre borde, at han er den der begynder at tale.

Eleverne bliver altså udsat for to forskellige meddelelser samtidig, de bliver tvivlrådige, men de vil nok opfatte den sidste meddelelse, jeg skal være mere lige end jer, som det mest sande - for det kommunikerer med billedtegn.

OPGAVE 6

Diskutér hvorledes en lærer skal gøre hvis han vil have held med at nedbryde lærer-elev-forholdet!

Diskutér hvad elever normalt kommunikerer ved billedtegn. Diskutér hvad elever skal gøre for at nedbryde lærer-elev-forholdet! Hvad kunne elever kommunikere med billedtegn, og hvordan?

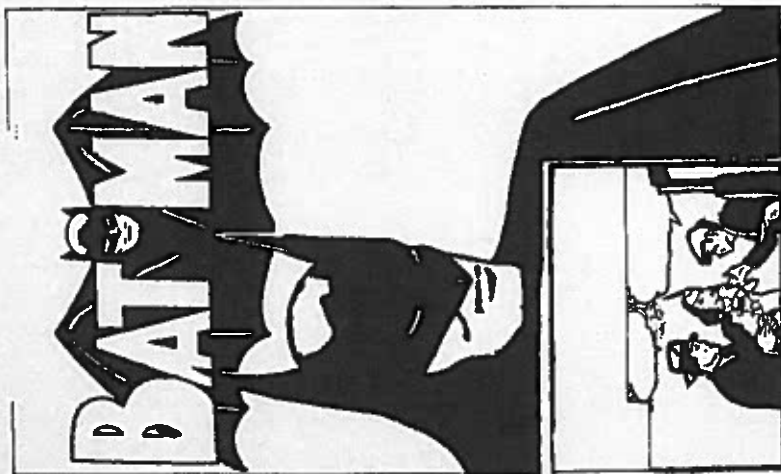
Det er en almindelig erfaring at man ikke kan lyve for små børn. De tror nemlig endnu mindre end os andre på de konventionelle tegn, og billedtegnene viser at den der taler har dårlig samvittighed - hvis han ellers ikke er meget dygtig til at lyve.

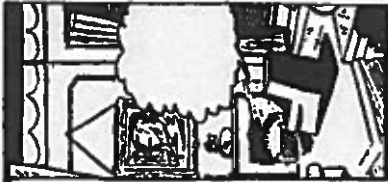
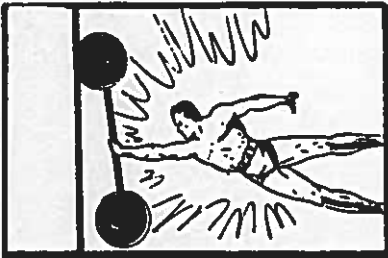
Folk der virkelig kan lyve med billedtegn, de kan også snyde alverden, fx kaptajnen fra Köpenich og Den falske markis.

Opgave 5 har sikkert ikke oplyst noget man ikke vidste i forvejen. Men den har vist at disse almindelige erfaringer har med de to tegnsystemer at gøre.

OPGAVE 7

A. Prøv at indsætte de rigtige tekster i firkanterne og boblerne på denne tegneserie:

B. Herefter kan man finde løsningen her. En af disse tre tekster er den rigtige. Hvilken?

Der er to gale tekster. Diskutér om de er gale på samme måde. Diskutér hvilke forakelle der er på de måder de er gale på!

I

En aften for omkring 15 år siden var Thomas Wayne på vej hjem fra biografen sammen med sin hustru og søn ...

Hvad?

Hil med halskæden!

Men ...

Nej! Fingrene væk!

Nå, så du vil ha' det groft!

Åh! De har dræbt ham! Hjælp!

Hold mund!

Forfærdet og chokeret stirrer drengen på sin far og mor ...

Far! Mor!

De er ... døde!

Nogle dage senere ...

Og jeg sværger ved mine kære forældre at hæve deres død og bekæmpe forbryderne resten af mit liv.

De følgende år forbereder Bruce Wayne sig på sin farlige mission ..

Han træner sig op til at præsentere det utrolige med hensyn til kraft ...

Fars arv gjorde mig rig. Jeg er parat. Men først må jeg finde en forklædning. Hmm!

II

Der var engang en stoder. Han gik hjem fra biffen med sin privatmadras og sin dreng ...

Hvad?

Må jeg bede om Deres smykker!

Men ...

Nix! Grabberne væk!

Undskyld, men jeg må skille Dem fra livet.

Oh! Du har pløkket ham! Hjælp!

Jeg må bede Dem tie stille!

Drengen er ved at tisse i bukserne, mens han glør øjnene ud af hovedet.

Mor! Far!

De har taget .. billetten!

Der gik et par dage ...

Kære Gud, jeg lover at møffe de bananbisser fordi de har gjort de gamle kolde. Ama'r!

Så bøger Bruce Wayne den før sine heltegerninger.

Og han knokler sig til Skipper Skræk-arme.

Janterne fra levningsne gjorde mig rig. Jeg er parat. Men jeg må ha' et kostyme. Host!

III

Gotham City trues af fuldstændig ødeleggelse. Et eller andet sted i byen er tabt en pakke med et dødsensfarligt indhold ...

Åh!

Jeg klodsmajor.

Senere ...

De må ikke åbne den!

Jeg søger Tom Bayly.

Jammen han levede jo så exemplarisk.

Han har beviserne imod sig.

Men da de når deres kontor, har nye vanskeligheder hobet sig op.

En bødderhammer.

Ha, De bluffer bare!

Sekunder senere ...

Den falske meddelelse virkede. Morderen røber sig selv.

Alle forsøg på at give dr. Criscoli hukommelsen igen er forgæves.

Fra byens højtaleranlæg lyder pludselig en alarmmelding.

Jeg er uskyldig. Jeg havde aldrig set den hammer før.

Min forklædning skal
spredde skræk!

Mit kostume må gøre
folk bange!

Politiet har ikke opdaget at det er en specialhammer.

En flagermus stryger
pludselig ind af vin-
duet.

En flagermus basker med
et ind af vinduet ...

Men i det samme stiller
den farlige morder ...

Ja ...! Jeg skal være
flagermus!

Top ...! Jeg skal være
flagermus!

Jammen ...! Det gælder
liv og død!

Og sådan skabtes
Batman, den sorte
hævner ...

Og sådan blev Batman
lavet, den sorte
hævner ...

Og oppe under den skyfri himmel glider Batmans batfly ind over Gotham City.

I opgaven har man en situation som svarer til almindelig tale, de konventionelle tegn og billedtegnene følges ad side om side. Her består billedtegnene imidlertid ikke alene af forholdskommunikation. Den vigtigste del af indholdskommunikationen sker også ved billedtegn. De fleste vil kunne indsatte næsten korrekte tekster - også selvom de påstår at de aldrig har læst denne tegneserie eller tegneserier overhovedet. Især er mange gode til at ramme stiltønen helt præcist. Tegninger af denne art plejer at være ledsaget af småpædagogiske tekster. Således behersker vi alle de regler og vaner der forbinder de to tegnsystemer.

Det er klart at man kan begå to typer af fejl ved indsætningen af tekster. Teksterne i III overtræder de regler som er nødvendige for at sproget overhovedet kan fungere, sprogbygningsreglerne. Det drejer sig om reglerne for hvad ordet betyder eller ikke betyder. Hvis man ikke overholder disse regler, er man enten en løgner, eller også kan man slet ikke tale sproket.

Men det at tale et sprog (af konventionelle tegn) er mere end at kende sprogbygningreglerne. Man skal også kende vanerne for hvornår man siger noget på én måde og hvornår det samme på en anden måde. Fx ville man ikke bryde sprogbygningregler ved at bruge II-teksterne, men man ville ikke opføre sig passende, ikke i overensstemmelse med sprogbrugs-vanerne. Det mærkelige ved disse regler og vaner er at man behersker dem, uden at vide at man gør det.

18

Her er en annonce:

ОБЩАВЕ Б

Hvad betyder Aktieliv for Dem?

Gennem CODAN AKTIEIV har De for første gang mulighed for en privat, langsigtet opsparing

- hvor hver krone der investeres kan trækkes fra i skat
- hvor udbetalingen er inflationslignet (se kurven)
- hvor realafkastet i opsparingsperioden er akkumuleret, fordi det straks re-investeres
- der bygges på investering i det bedste af dansk erhvervsliv
- der fra starten sikrer Deres familie økonomisk ved dødsfald
- der har garanti for realløbskrivning

CODAN AKTIELIV

Her er et eksempel!

En 35-årig mand med en skattepligtig årindtægt på f.eks. 42.000 kr. med bopæl i Gladstone sparer op gennem CODAN AKTIELIV d.v.s. pension som 67-årig. Den årlige investering andrager 3.000 kr., d.v.s. netto efter skat for 1972 vedkommende 3.000 kr. + 1.710 kr. = 1.290 kr. Hertil kommer rente, der efter fradrag af skat udgør 58 kr., stigende hvert år med samme beløb.

Udbetalingen vil ved opsparingsperiodens udløb bestå af aktiebepositor, (der er erhvervet løbende i opsparingsperioden) samt rede penge til en samlet værdi af ca. 490.000 kr., altså næsten 1/2 mill. kr. Skattefri

Familien er samtidig sikret et beløb på 175.000 kr. allerede dagen efter opsparens påbegyndelse ved Derses evt. død. Dette beløb stiger til det maksimalt udgør ca. 1/2 mill. ved opsparens udløb.

Let market segmentation afford clients.

Af hensynet til tilbudsreguleringen og til følgende oplysninger: Fødselsdato/...../19.....
 Ved hvilken alder andres forslaginger udsendes: Hvor stort indtægt ind-
 brækt med *selvstændighed* i CODAN AKTIELIV mister De: kr.
 Hvor stort er Deres sluttet forslaginger for forsikring inden for 1.000 kr.-grænser: kr.

Navn:

Syllabus

Admission

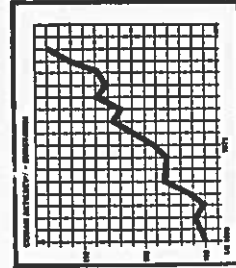
1

Send to: HILLMAN INVESTMENTS, Ltd., 1000 K. de la... V.

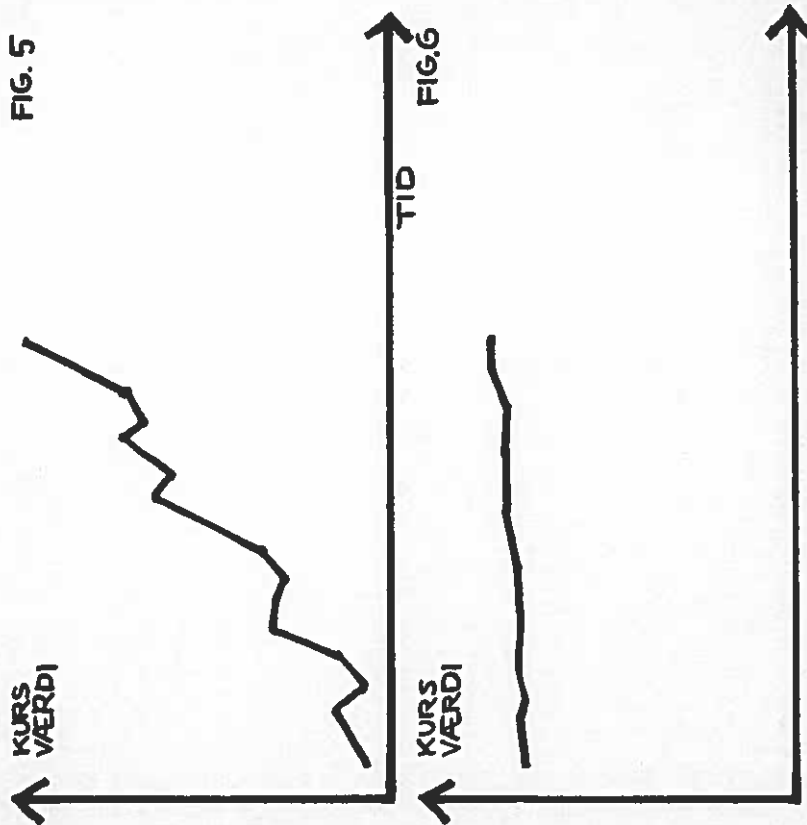
Vel De Ballerijnen — **af te bestellen vóór 01-01-2011**

Der Vertrag ist unterzeichnet am 21. Oktober 1991, 10:01:10.

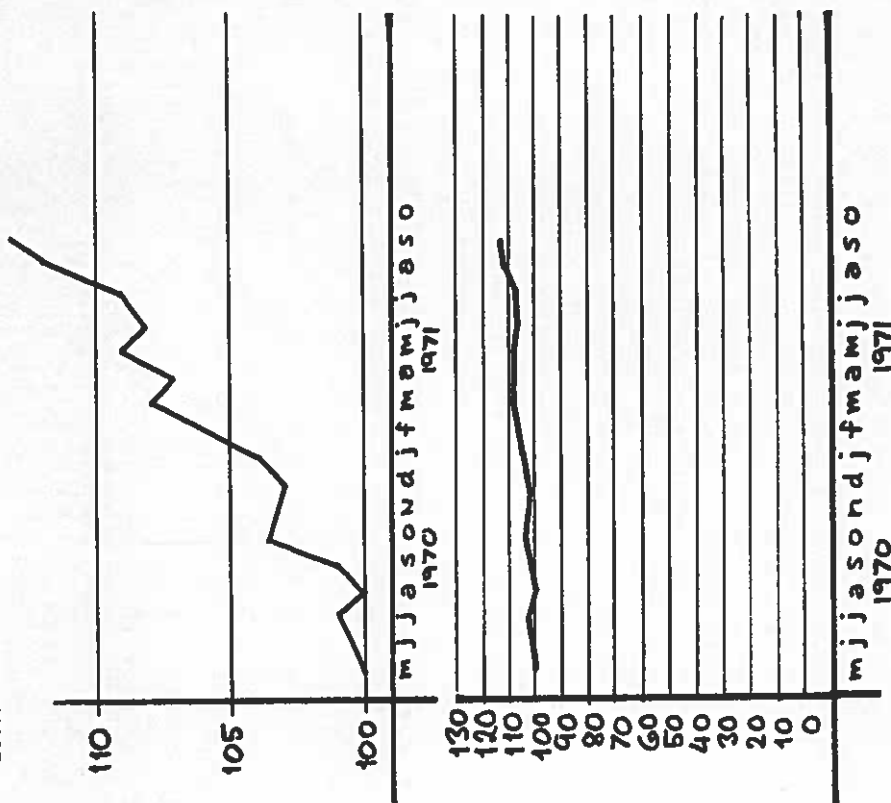
Pril. 14.

[illegible]

- A Prøv at bestemme hvilke konventionelle tegn der er, og hvilke billedtegn.
- B Omskriv billedtegnene til konventionelle tegn. Diskutér hvilket tegnsystem der kommunikerer mest effektivt i dette tilfælde. Hvilken fremstilling gør størst indtryk på læseren?
- C Diskutér om billedtegnene og de konventionelle tegn kommunikerer det samme.
- D Prøv at sammenligne følgende to kurver: De viser kursen på to forskellige aktier. Hvilke aktier er bedst?

- E De to kurver kan faktisk begge to være afbildninger af en og samme tabel, nemlig den der må ligge til grund for annoncen. Det kommer altså an på hvilke tal man sætter på den vandrette og lodrette akse.

- Prøv nu at vende tilbage til spørgsmål C. Kommunikerer de konventionelle tegn og billedtegnene det samme? Lyver annoncøren?

En kurve - og al geometri - er billedtegn. Hvis man skulle vise en kurve med en stigning på 10%, skal den se ud som figur 6. Kurven i figur 5 har en stigning på over 75%:

Hvis man altså skulle afbilde tallene fra annoncen, ville det være mest naturligt at bruge figur 8.

Announceren har dog ikke løjet. Han skriver i teksten at det drejer sig om 10%, og han angiver at han har skåret de 10/13 af tegningen af forned, samt gjort den lodrette akse 10 gange større end normalt. Men helt passende opfører han sig ikke. For billedtegnene kommunikerer jo langt mere effektivt end det der står med små bogstaver. Kurven opfatter man hurtigt og sikkert - og geometrien kan jo ikke snyde en.

OPGAVE 9

Prøv at lave en statistik over antallet af forsømmelser i klassen eller på skolen over en vis periode. Prøv at lave et propagandamateriale som skal vise at antallet af forsømmelser er så lavt og i den grad med den rigtige tendens at man roligt kan afskaffe mødepligten.

Brug diagrammer og kurver og det hele!

S E R I E R

Grunden til at man ikke har læst tegneserier i skolen før i tiden har bl.a. været at de bestod af billedtegn, og faget dansk handlede kun om konventionelle tegn, specielt om dansk sprog.

I forbindelse med behandlingen af billedtegn vil det derfor være naturligt at omtale tegneserier.

OPGAVE 10

Prøv at vurdere hvad der er konventionelle tegn og hvad billedtegn på denne tegneserie-side.

En NY fuldtræffer
fra I.K. FORLAGET

DE UTROLIGE
METALMÆND

Roboter af en hidtil
uset fuldkommenhed

I tegneserier er der flere konventionelle træk end man normalt er opmærksom på.

Det er ikke naturligt at tiden går til højre, eller at den går fra det ene billede til det andet overhovedet. I arabiske tegneserier går tiden til venstre.

Det er også et konventionelt tegn at bobler med hel pil til personen betyder tale, mens bobler med boblepil betyder tanke. På overgangen mellem de to typer af tegn står zig-zag boblerne = elektrisk overført meddelelse, det ligner jo lyn. Også på overgangen står bogstaver i overskriften og de lydefterlignende SKRREEEEEE og ZZZZZZZZZZ ol.

Tegneserier er altså ikke indrettet som talen. I tegneserier bruges billedtegnene både til indholdskommunikation og til forholdskommunikation, og det samme gør de konventionelle tegn. Det betyder i virkeligheden at udtryksmulighederne er større.

OPGAVE 11

Hvorfor er denne Alfredo morsom?

Løsning: side 56

Jeg har haft med tilpasningsvanskelige og miljøskadede børn at gøre i mange år. Mit arbejde med disse børn har overbevist mig om, at de kulørte kriminalserier over en meget usund virkning på dem og kan være med til at føre dem ind på forbrøderbanen. Ganske vist forsøger udgiverne at kaste et moralsk slør over deres virksomhed. De forsynet hefterne med omslag med udtalelser fra "pædagoger", der siger god for dem, og hykleriske mottoer. Jeg har et typisk eksempel foran mig. Illustrationen på forsiden viser et lig, der ligger på jorden med blodig fråde om munden. Morderen står ved siden af. En lille cirkel under tegningen rummer denne tekst: "Forbrydelse betaler sig ikke", og herunder står der med endnu mindre typer: "Viet kampen mod lovløsheden". De unge læsere er ganske klare over, at alt dette kun skal stikke blår i øjnene på forældre og lærere. Hvad "pædagogerne's anbefalinger angår, så er der, som en dreng sagde til mig "altid flest af den slags udtalelser på de hefter, der trænger mest til det".

Et af de kulørte hefter, jeg har liggende foran mig, bærer denne opbyggelige tekst på omslaget: "Udgiveren håber, Amerika's ungdom af disse sider vil lære, at forbrøderbarnen er en blindgyde, der ender med straf og ulykke". Heftet skildrer så i 98 tegninger, hvordan en bandit terroriserer familien på en ensom bondegård - han skamlår manden, prøver at forføre hans kone og bortfører ægteparrets lille søn som gidsel. "Jeg ska' slå alle tænder ud af munden på dig!" snerrer han, mens han prygl barnet. Til sidst unddrager han sig lovens straf ved at skyde sig - som en helt. Der er 97 tegninger, hvor forbrøderen har overtaget, mens den sidste viser hans død for egen hånd - altså 97 dele "forbrydelse" blandet med een del "beta-ler sig ikke".

Dr.med. Fredric Wertham: Seduction of the Innocent. Sammenbraget og oversat i Det bedste, juli 1954, s. 99.

En yngre bibliotekar, der går ind for udlåning af tegneseriehafter fra bibliotekerne, blev for nylig i et interview spurgt, om han også ville anbefale disse "krigsforherligende" tegneserier. Bibliotekaren gav et uldent undvigende svar. Han vidste ikke rigtig. Han måtte sætte sig nærmere ind i problemet.

Han kunne dog roligt have anbefalet også krigsserierne. De er i dag uden speciel national og ideologisk betydning og dermed også uden nogen speciel krigsliderlig effekt, (måske burde de også være anbefalet, selvom de havde haft denne effekt).

Krigstegneserierne er blevet en tidløs kioskware som tegneserierne fra andre dramatiske miljøer: the Wild West, storbyen med gangstere, urskoven etc. I stedet for Robin Hood møder vi helte som piloten Battler Britton, og tysterne gør det tilfældigvis ud for sheriffens folk i Sherwoodskovene. Den anden verdenskrigs biler og fly har allerede præg af veteranmodeller.

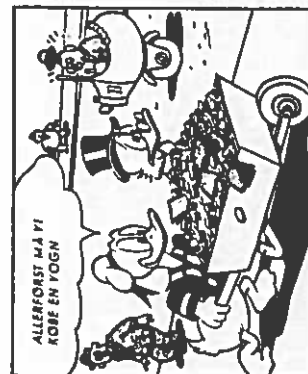
Erik Nørgaard: Den evige krig. Politiken 21/6 1971.

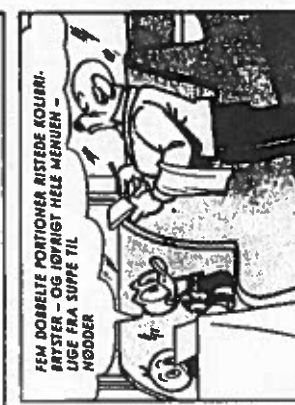
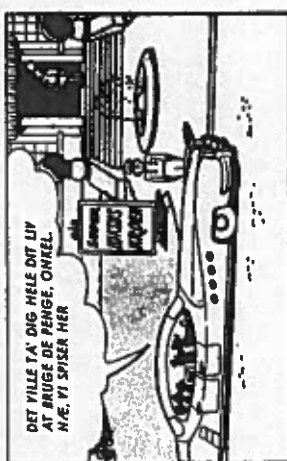
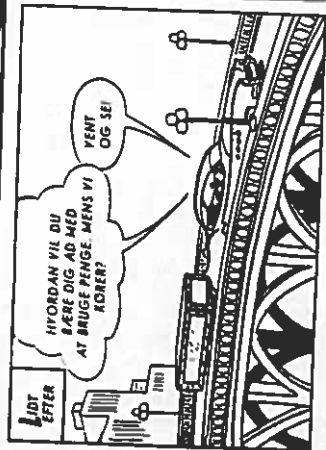
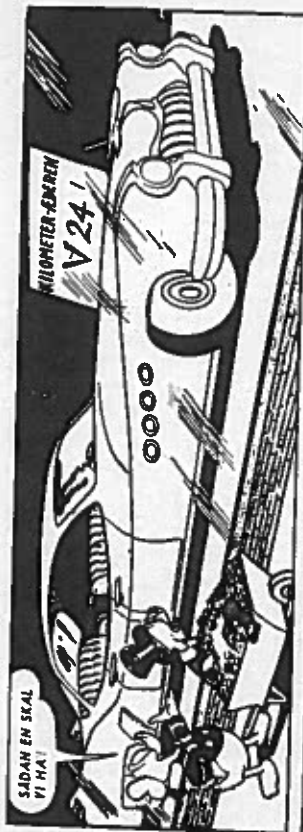
Prøv at diskutere de to citater som står ovenfor. Hvem har ret? Hvilken hensigt kan tegneren og udgiveren have med deres serie? Hvilken indflydelse kan serier have på læserne?

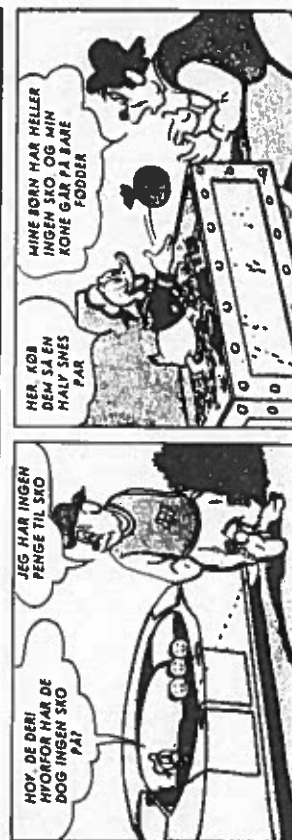
Opgave 12 er formet således at der ikke kan gives det rigtige svar. Den er ment som et diskussionsoplæg. Men her er en ny opgave som kan belyse det andet spørgsmål i den forrige.

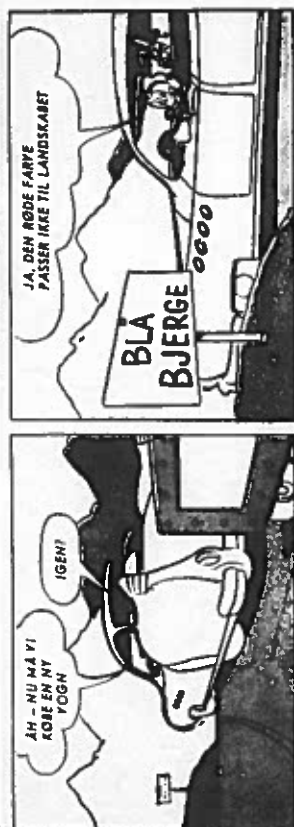
A. Her er et brudstykke af en tegneserie fra Anders And 1953 (nr. 5) Prøv at beskrive hvilken indstilling udgiveren rører ved disse tegninger. Kan man fx se hvad han mener om politik og samfundsforhold?

Situationen er følgende: Joakim von And har tjent så mange penge, at de ikke kan være i hans pengetank. Anders And er blevet ansat til at bruge de penge der ikke er plads til:

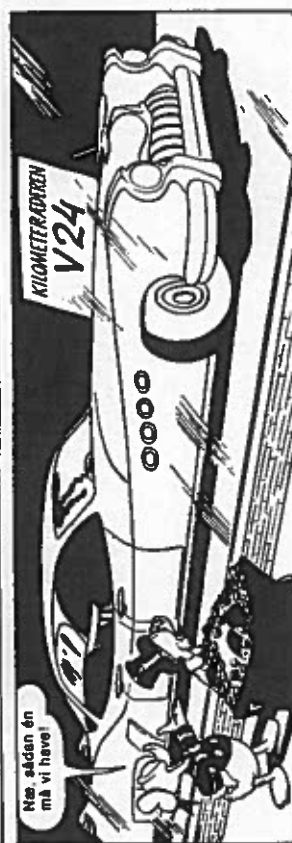

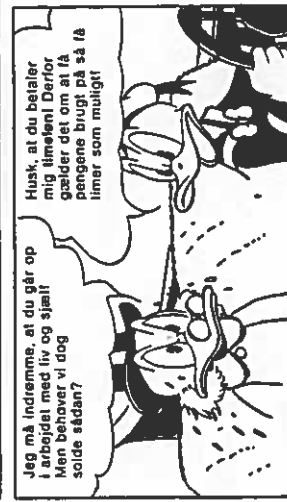
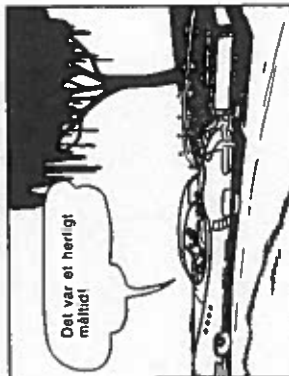
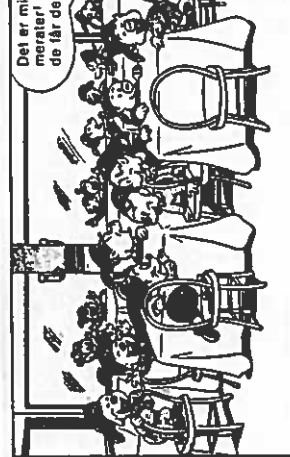
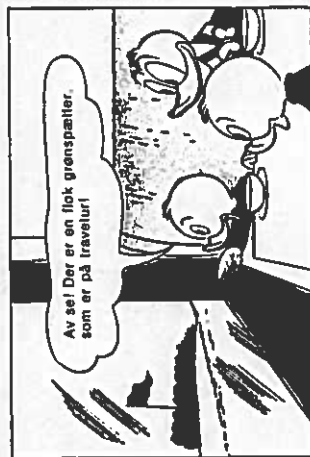
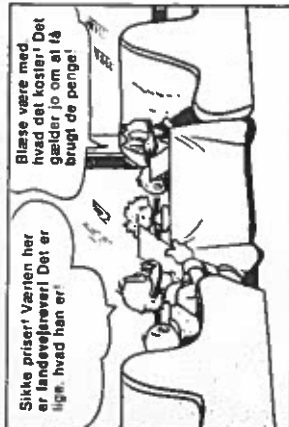
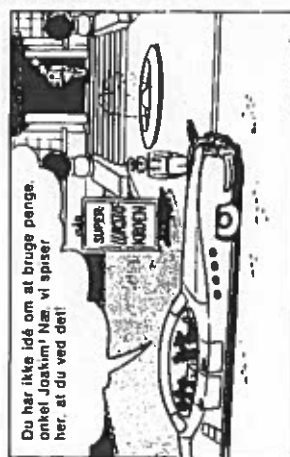
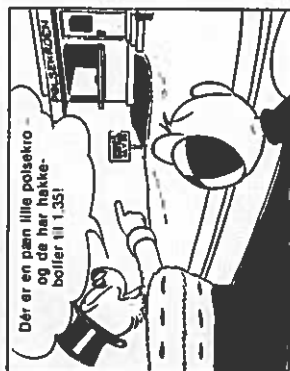
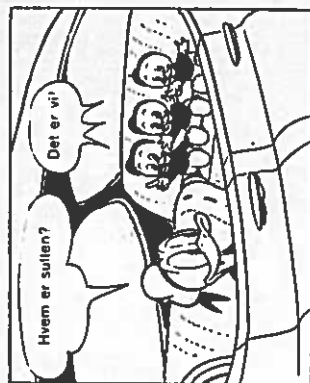

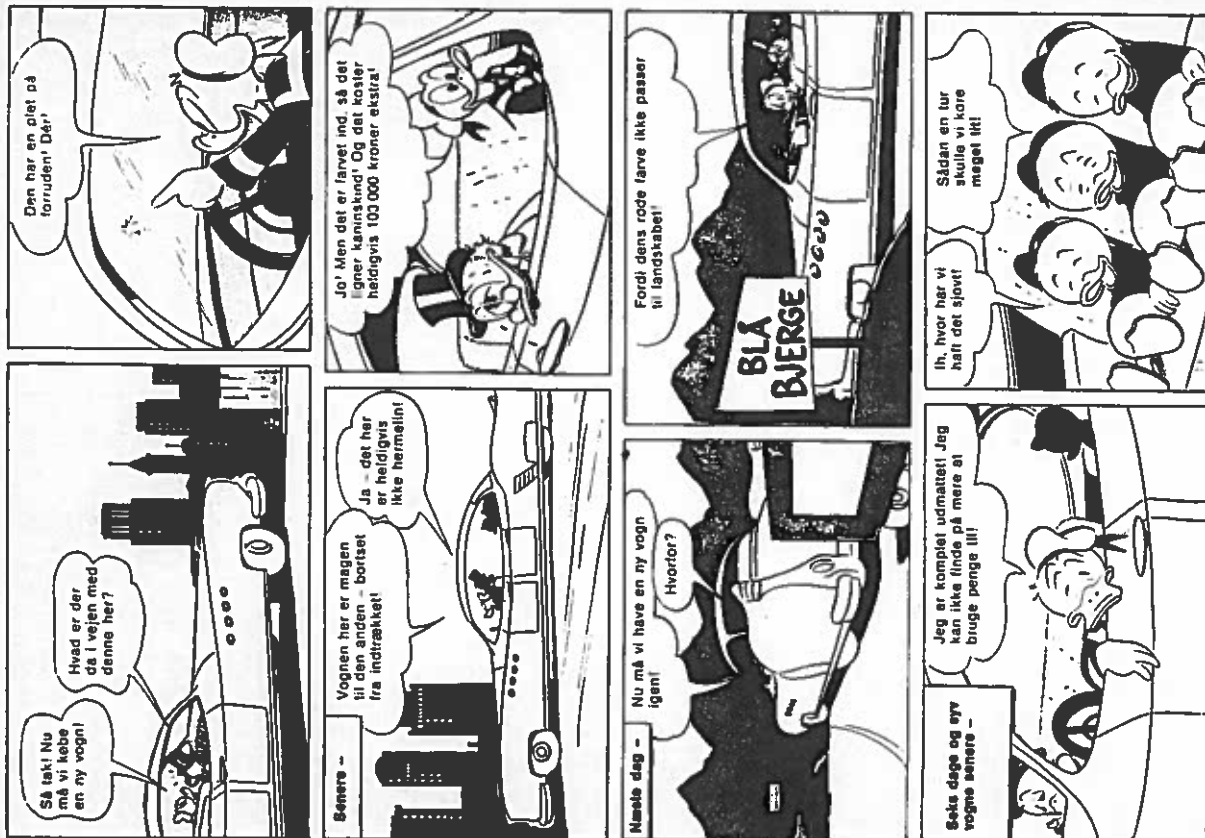

B. Da tegneserien i 1971 (nr. 28) blev genudgivet var der foretaget visse ændringer; den kom til at se således ud:

Historien slutter således: Da von And når hjem til pengebeholderen, er der kommet en ny bunke penge som han har tjent. Han ejer nemlig selv den bilforretning hvor bilerne er købt, restauranten hvor de har spist, osv.

Prøv at diskutere spørgsmål A igen.

Man kan opfatte forskellen på flere måder:

Walt Disney mente egentlig det der stod i 1. udgaven.

Han mente egentlig hvad der stod i 2. udgaven.

Han har skiftet mening fra 1. til 2. udgave.

I opgave 11 kan man se hvor meget en bladudgiver tænker på hvad han giver udtryk for i serierne. Det er altså slet ingen overfortolkning at der må være sket en holdningsændring hos Walt Disney-koncernen mellem 1. og 2. udgave af denne serie.

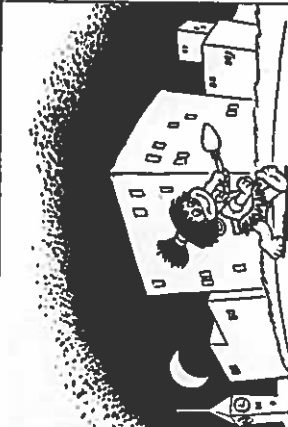
Og det kan næppe ses som andet end en holdningsændring. Eftersom 1. udgaven er udkommet på flere sprog, kan den ikke have stridt alvorligt mod de tanker man har gjort sig om samfundsforhold.

Men lige så sikkert er det at man må have ændret holdning i koncernen, siden man har genoptrykt, men ændret den. Man kunne jo bare have ladet være at genoptrykke den.

Og det der er skiftet må være opfattelsen af det amerikanske samfund. Tidligere kunne man åbenbart godt tænke sig et samfund, hvor der var mennesker der ikke havde råd til sko. Men det kan man ikke i 1971 - i USA. Der er der ikke sådanne sociale forhold at nogen ikke har sko på.

Diskutér hvorledes man kan tolke følgende to udgaver af den samme tegneserie!

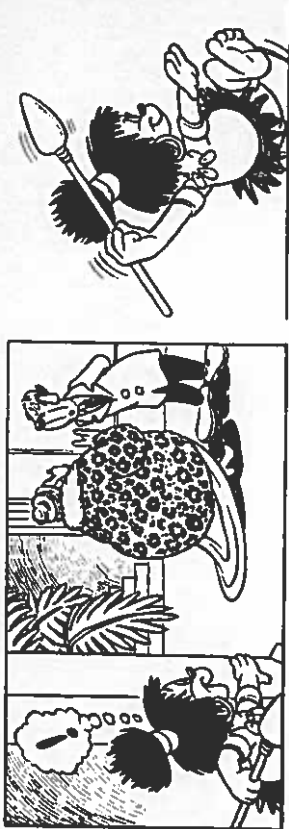
2. udgave. 1961 nr. 43.

Mickey Mouse får en gæst fra Afrika

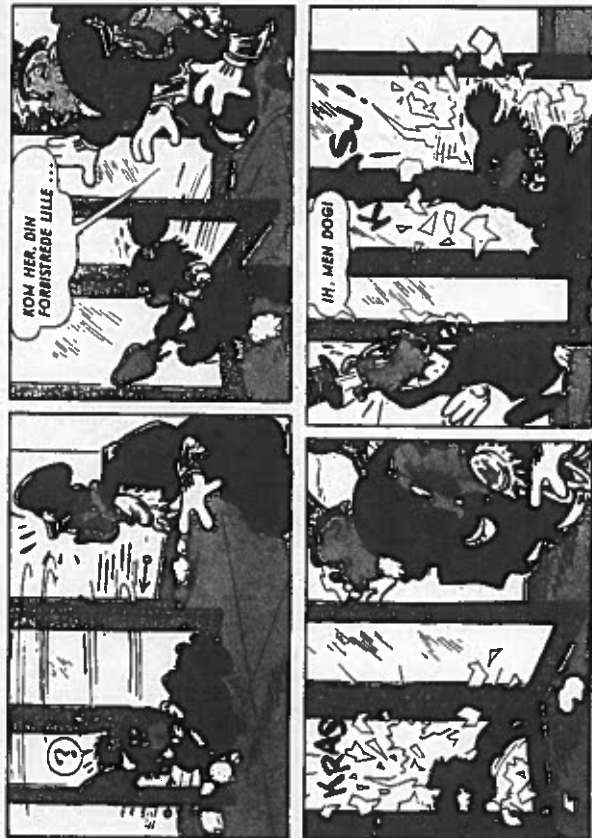
Mickey Mouse har fået en lille afrikansk dreng i huset, som hedder Torsdag og kommer lige fra junglen. Og det er meningen, at Mickey skal lære ham lidt gode manerer. Lige i dette øjeblik ligger Mickey og sover sødelt i den bro af Torsdag umuligt kan slippe ud af sit værelse. Mickey har nemlig låst døren og sat hængelås i vinduet, så det ikke kan lukkes op. Men Torsdag er alligevel sluppet ud...

1. udgaven, som hed Solohæfte nr. 4, så således ud:

OPGAVE 15

Prøv at diskutere hvilke tegneserier der er bedst. Giv argumenter for det. Skriv op på en række alle de argumenter der kommer frem.

Dette er igen en opgave der er formet således at der ikke gives noget korrekt svar. Men prøv at se hvorledes forakellige mennesker vurderer tegneserier:

Personlig kan jeg ikke rigtig afgøre, om jeg foretrækker Batman eller Superman. Superman, der som en Kristus er kommet drattende ned fra himlen for at hjælpe menneskeheden, befinder sig nok i den psykologisk mest spændende situation. Han er ligesom fanget i sin superrolle. Og der er noget tragisk ved den måde, hvorpå han er forhindret i at realisere det almene. Bl.a. i forhold til den kvindelige journalistkollega, han elsker.

Men Batman er altså til gengæld mere menneskelig. Han er vores mand, vores repræsentant i selskabet.

42

Jules Fizeffer: 'De som holdt af Batman foretrak en sårbart helt frem for en usårlig. En helt som kunne møde modgang og triumfere frem for en helt som mødte sammenligningsvis meget mindre modgang. Jeg har en mistanke om, at Batman-tilhængerne var meget sunder i sjælen. Men for mit eget vedkommende virkede tanken om at triumfere over modgang aldrig særlig overbevisende. Jeg foretrak det sikre for det usikre og valgte Superman'.

Hans-Jørgen Nielsen: 'Nielsen' og den hvide verden s. 76. 1968

Seriens (Tarzan) sproglige overgrænse er handlingsfragmentet og Tarzans årsagsslutninger (hvori der forekommer enkelte bisætninger). Serien henvender sig således til en læser, der kan anlægge samme holdning som biograftegningen i filmens barndom, selvforfølgende og naivt medlevende. Den stærke overkarakterisering (redundans) i tegning og tekst giver et niveau svarende til slutningen af andet skoleår, hvor læsningen endnu kræver støtte, og sprogets overgrænse ligger ved ca. tredje skoleår, hvor den rene læsning med diskursive indslag så småt er begyndt. Handlingen har imidlertid størst appel til biografvante børn, specielt drenge, fra tredje skoleår og op. På grund af denne uoverensstemmelse mellem seriens krav (højst tredje skoleår) og læserens alder (tidligst tredje skoleår) gemmer mange læsere sig med en halv eller hel undskyldning. Denne går ud på, at de naturligvis gennemskuer alt - undtagen når de læser.

Hans Jørgen Schiødt: Sproget i funktion 1970, s. 92

En kvalitetsbedømmelse af tegneserier må først og fremmest gå ud fra definitionen på en tegneserie: en historie fortalt ved hjælp af billeder og tekst. Det må derfor være fornuftigt at vurdere tegningernes kvalitet, og her kan man opstille en "billed-grammatik", som kræver en del viden om tegneserier:

1. er der i en given serie for mange overfløede billeder?
2. er det de rigtige billeder, der dominerer?
3. fremhæver billederne det centrale i en episode?
4. hvordan udnyttes farverne?

Olle Hansen: Er De bange for tegneserier ...? Bernane og vi. Børnebogsugen 7-13 okt. 1971

Det faldt naturligt (og banalt) at inddеле strimterne i to hovedgrupper, superserierne (...) og de humoristisk-satiriske eller humoristisk-underholdende serier (...) Ved et overfladisk skøn syntes fremstillingen at ligge nær op ad den empirisk-socialt virkelighed i superserierne (selv om denne

43

regel har kraftige undtagelser) (...) De humoristiske eller satirisk-humoristiske seriers virkelighedsfremstilling er derimod tilsyneladende u-naturalistisk, summarisk og fordrøjet eller vildt karikeret.

Man skal imidlertid ikke røt langt ind i serierne for at konstatere, at det forholder sig lige omvendt af, hvad det overfladiske skøn meddeler: De teknisk realistiske superserier bygger på en fantastisk deformeret og forløjet samfundsopfattelse, mens de harmløst humoristiske midt i deres formelle deformationer har smudsformet virkeligheds erkendelse og gør sig til talerør for en progressiv og radikal samfundskritik, der sætter spørgsmål ved en række hævdundne og accepterede samfundsfordomme. (...)

Finn Stein Larsen: Stuckenbergs versus Superman.
Politikens kronik 7-11-1971

OPGAVE 16

Xxxxx født på Vesterbro i København, faderen var organist ved Frederiksborg kirke. Året efter Xxxxx's fødsel flyttede familien ud på Frederiksberg, hvor faderen var blevet fuldmægtig. Han var en sund og munter mand, hvorimod moderen var tung i sindet og til slut tabtes "for alle og sig selv", som sønnen udtrykte det.

Xxxxx's første skolegang var slet bevendt - først hos en ældre vranten enke, siden hos den stedlige degn; han havde også andre ting i hovedet: Strejfede omkring i Søndermarken eller slotshaven, slugte alskens "morskabsbøger" ...

Efter konfirmationen kom han i købmandslære, men opgav snart og begyndte at læse til student. Men allerede efter det første år opgav han også det ...

Diskutér hvad dette er for en tekst.

Med hvilken hensigt er den skrevet?

Hvem læser den?

Hvorfor læser de den?

XXXX blev født i Skive, Jylland, 1915. Allerede i undervisningen udmærkede han sig som en begavet tegner og fik masser af fans både blandt lærere og elever. Forældrene stillede sig imidlertid uforstående overfor hans talent. De satte ham som femtenårig i mælerlære. Og her gik det ikke om at male kunst, men vægge og plankeværker.

XXXX beretter selv:

- Jeg holdt maleriet ud i et og et halvt år, mest fordi jeg i fritiden fik lov at tegne radioapparater og støvsugere

til reklamer. Men derefter tog jeg Gud med i tanker og tog til den store by København. Der fik jeg et job i et firma som lavede tegnefilm.

- Snart havde jeg gjort sådanne fremskridt på dette område, at jeg vovede at søge ud i verden med pen og pensel ...

Allerede som tyveårig befandt XXXX sig i London som første tegner ved et engelsk filmselskab. Og det var under hans ophold der at Pib-syndikatet i København skrev til ham og spurgte om han ville tegne serier. Året var 1937 og svaret blev xxx - som til at begynde med offentliggjordes i en håndfuld danske provinsblade. XXXX fortsætter:

- Jeg flyttede tilbage til København. Men det er som bekendt ikke let at blive profet i sin hjemby. Først da serien var kommet i kamppeblade som New York Herald Tribune og Chicago Tribune blev Københavnerpressen interesseret ...

Diskutér hvad dette er for en tekst.

Med hvilken hensigt er den skrevet?

Hvem læser den?

Hvorfor læser de den?

Opgave 16 prøver at vise at man kan beskæftige sig med tegneserier

på samme måde som man beskæftiger sig med den fine litteratur. Man kan skrive tegneseriehistorie præcis som man skriver litteraturhistorie. Og man kan have samme glæder af at læse dem begge - og samme lidelser.

Det første eksempel i opgaven handler om Oehenschläger, og den er fra Politikens Hvem skrev Hvad før 1914, Litteraturen i Danmark.

Den anden tekst handler om den danske tegner Henrik Dahl Mikkelson. Det er sikkert den dansker der læses af flest mennesker i verden. Og så af flere end Kierkegaard, Grundtvig, og H.C. Andersen bliver det. Citatet er oversat fra Sture Hegerfors: Serier, Pan 1969. Denne Seriehistoriker anslår at H.D. Mikkelson læses af ca. 40 millioner mennesker over hele verden hver dag.

Det er nemlig ham der tegner "Ferdinand". Denne tegneserie har en enorm udbredelse fordi den er uden tekst. Den kan derfor bruges i alle lande uden oversættelse.

Tegneseriestorier kan også føres næsten lige så langt tilbage som litteraturhistorien. Hvad er Bayeux-tapetet andet end en tegneserie?

Tegneserier er i dag mere udbredt end nogen sinde og de kan anvendes i mange forskellige situationer.

OPGAVE 17

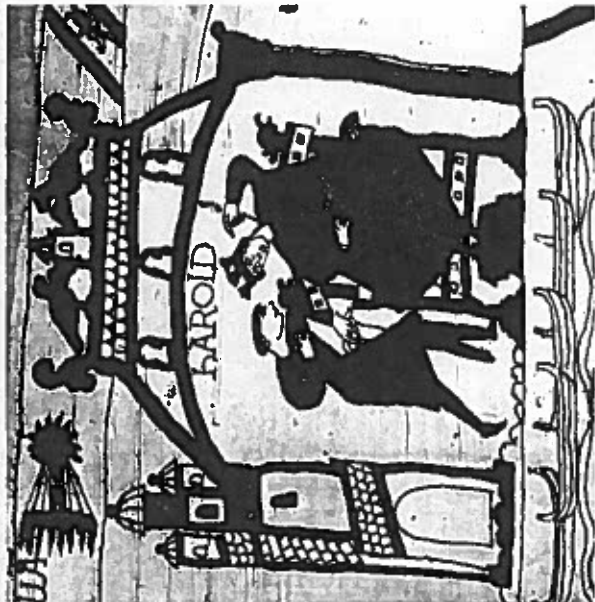
Prøv at beskrive den meddelelsessituation de følgende tegneserier må indgå i.

Hvem er sender?

Hvem er adressat?

Hvad er senders intention?

Hvilken virkning kan man tænke sig at serien har på modtageren?

Sprogman är en av de mest kända och lästa serier i Sverige. Han är en man i en vit kostym som hjälper andra i olika situationer. I denna sida ser vi honom i olika scener, från att han hjälper en kvinna i en bar till att han hjälper en man i en rum. I sidan ser vi honom i olika scener, från att han hjälper en kvinna i en bar till att han hjälper en man i en rum. I sidan ser vi honom i olika scener, från att han hjälper en kvinna i en bar till att han hjälper en man i en rum.

JUDAS HANGS HUSSEF SHON CAIRIS JESUS CROSS

Judas Hangs Hussef Shon Cairis Jesus Cross. I sidan ser vi honom i olika scener, från att han hjälper en kvinna i en bar till att han hjälper en man i en rum. I sidan ser vi honom i olika scener, från att han hjälper en kvinna i en bar till att han hjälper en man i en rum.

Judas Hangs Hussef Shon Cairis Jesus Cross. I sidan ser vi honom i olika scener, från att han hjälper en kvinna i en bar till att han hjälper en man i en rum. I sidan ser vi honom i olika scener, från att han hjälper en kvinna i en bar till att han hjälper en man i en rum.

Judas Hangs Hussef Shon Cairis Jesus Cross. I sidan ser vi honom i olika scener, från att han hjälper en kvinna i en bar till att han hjälper en man i en rum. I sidan ser vi honom i olika scener, från att han hjälper en kvinna i en bar till att han hjälper en man i en rum.

Judas Hangs Hussef Shon Cairis Jesus Cross. I sidan ser vi honom i olika scener, från att han hjälper en kvinna i en bar till att han hjälper en man i en rum. I sidan ser vi honom i olika scener, från att han hjälper en kvinna i en bar till att han hjälper en man i en rum.

Judas Hangs Hussef Shon Cairis Jesus Cross. I sidan ser vi honom i olika scener, från att han hjälper en kvinna i en bar till att han hjälper en man i en rum. I sidan ser vi honom i olika scener, från att han hjälper en kvinna i en bar till att han hjälper en man i en rum.

Judas Hangs Hussef Shon Cairis Jesus Cross. I sidan ser vi honom i olika scener, från att han hjälper en kvinna i en bar till att han hjälper en man i en rum. I sidan ser vi honom i olika scener, från att han hjälper en kvinna i en bar till att han hjälper en man i en rum.

Judas Hangs Hussef Shon Cairis Jesus Cross. I sidan ser vi honom i olika scener, från att han hjälper en kvinna i en bar till att han hjälper en man i en rum. I sidan ser vi honom i olika scener, från att han hjälper en kvinna i en bar till att han hjälper en man i en rum.

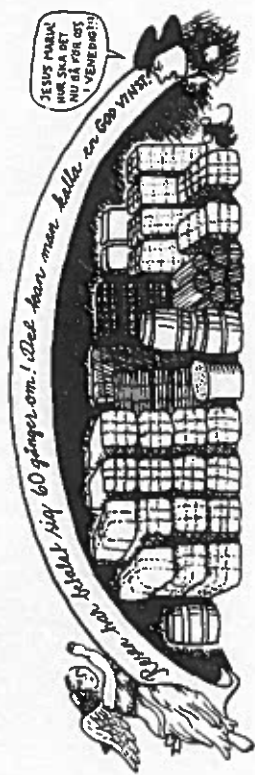
Judas Hangs Hussef Shon Cairis Jesus Cross. I sidan ser vi honom i olika scener, från att han hjälper en kvinna i en bar till att han hjälper en man i en rum. I sidan ser vi honom i olika scener, från att han hjälper en kvinna i en bar till att han hjälper en man i en rum.

Judas Hangs Hussef Shon Cairis Jesus Cross. I sidan ser vi honom i olika scener, från att han hjälper en kvinna i en bar till att han hjälper en man i en rum. I sidan ser vi honom i olika scener, från att han hjälper en kvinna i en bar till att han hjälper en man i en rum.

Judas Hangs Hussef Shon Cairis Jesus Cross. I sidan ser vi honom i olika scener, från att han hjälper en kvinna i en bar till att han hjälper en man i en rum. I sidan ser vi honom i olika scener, från att han hjälper en kvinna i en bar till att han hjälper en man i en rum.

Judas Hangs Hussef Shon Cairis Jesus Cross. I sidan ser vi honom i olika scener, från att han hjälper en kvinna i en bar till att han hjälper en man i en rum. I sidan ser vi honom i olika scener, från att han hjälper en kvinna i en bar till att han hjälper en man i en rum.

Judas Hangs Hussef Shon Cairis Jesus Cross. I sidan ser vi honom i olika scener, från att han hjälper en kvinna i en bar till att han hjälper en man i en rum. I sidan ser vi honom i olika scener, från att han hjälper en kvinna i en bar till att han hjälper en man i en rum.

Kungen är lycklig och
ger Vasco da Gama en
stor kram.
Men Vasco verkar lite
nervös...

- Såna här vinster kan
vi inte räkna med i
fortsättningen... dom
är inte intresserade av
våra varor... dom har
mycket linare själva.

En skugga faller över
kungens ansikte.
Ogonen smalar och
munnen förvidras i en
hemsak grimas.
Det finns väl andra
sätt att få dom
intresserade!

Tegneserier skal i modsætning til den fine skønlitteratur kunne fortsætte år efter år. Det kan de kun fordi serier kræver efter et bestemt mønster. Dette mønster viser sig ved at der er én bestemt handling man absolut ikke kan lave i nogen stribe. Her er der et eksempel:

Prøv at lave den serie som ikke kan laves, for Superman og for alle mulige serier.

Samtidig med at skolen er begyndt at interessere sig for tegneserier er tegneserierne begyndt at handle om skolen:

Egon Clausen: Superanton i Skolen.

Bøger om konventionelle tegn og billedtegn:

Björn Collinder: Språket. Stockholm 1959.

Goffman: The Presentation of Self in Everyday Life. Doubleday Anchor Books 1959.

Darrel Huff: Hvordan man lever med statistik. 1964.

P. Watzlawick, J.H. Beavin, D.D. Jackson: Pragmatics of Human Communication. Faber and Faber 1967.

Bøger om tegneserier:

Comics 1 og 2.

Ole Hansen: Er de bange for tegneserier ...? Børnene og vi. Børne- bogsugen 7.-13. okt. 1971.

Sture Hegerfors: Svischl Powl Sochl Corona, Lund, 1969.

Sture Hegerfors: Serier och Serietecknars. Pan Stockholm, 1969.

Finn Stein Iarsen: Stuckenbergs versus Superman. Politikens kronik 7-11-1971.

Hans-Jørgen Nielsen: 'Nielsen' og den hvide verden 1968.

Erik Mørgaard: På den anden side af kulturkløften, Politiken 21/6, 26/6, 3/7 og 10/7 1971.

The Penguin Book of Comics

Hans Jørgen Schiødt: Sproget i funktion. 1970.

L Ø S N I N G E R O G M A T E R I A L E

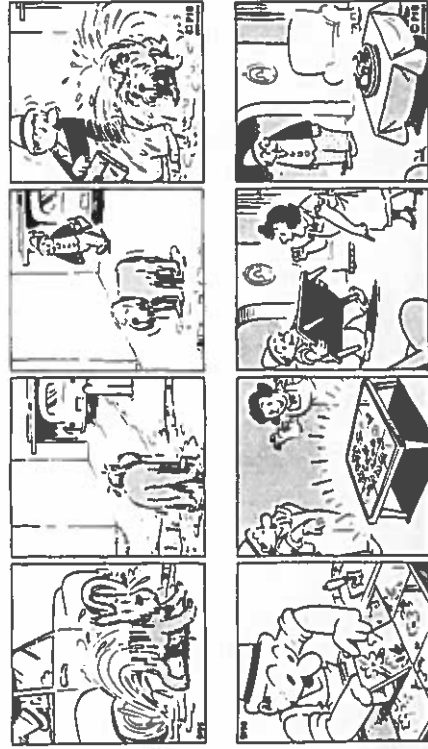
OPGAVE 1 (side 6)

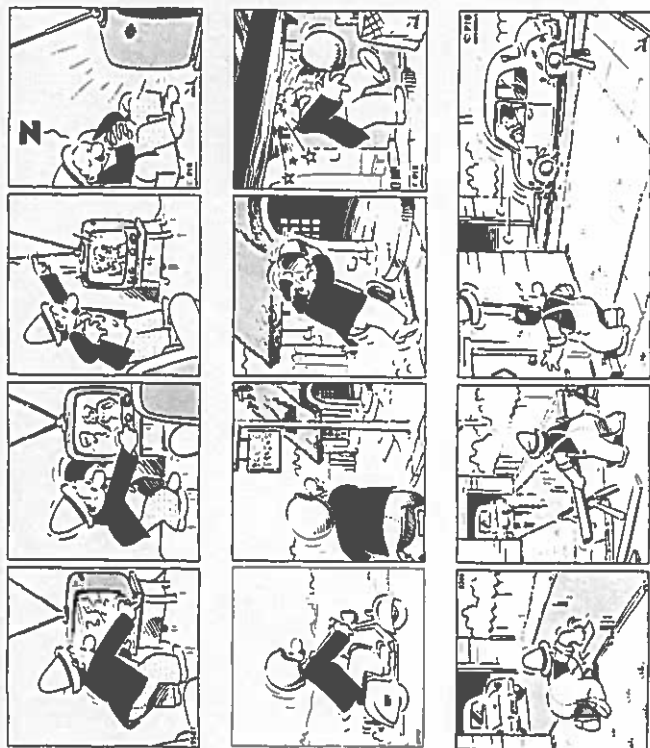
Alle de fire tegn i opgave 1 er konventionelle tegn. Der er ikke noget specielt ja-agtigt ved at nikke med hovedet. Heller ikke noget specielt nej-agtigt ved at ryste på hovedet. I den arabiske verden gør man da heller ikke sådan. Nej angiver man ved at føre hovedet op, ja angiver man ved at føre hovedet nedad, og det at ryste på hovedet betyder hvad for noget?

At række fingeren op kan betyde: jeg kender svaret på det der blev spurgt om, må jeg sige det? eller se mig! I den første betydning er det afgjort konventionelt. Den anden betydning har derimod mere lighed med den løftede finger. Man er jo lettere at se når man rager op i landskabet.

At bukke er også mere eller mindre konventionelt. Hvis det betyder goddag, jeg hører også til dem der har lært gode manerer, så er det rent konventionelt. Men der kan også ligge et underkastelsestegn i det. Betydningen er da: skal vi være venner? Jeg skal ikke angribe dig for jeg opfører mig nu som en du har magt over og har mulighed for at tæve.

OPGAVE 2 (side 7)

C i

hver gruppe får udleveret følgende tekster en efter en:

1. Du er en idiot
2. Sidste uge kom læreren for sent
3. Skal vi ikke gå uden for
4. Jeg har aldrig været undervist i tegneserier
5. Vil du være venlig at forlade værelset
6. Enten er læreren idiot, eller også er han kommet for sent i seng.

OPGAVE 4 (side 9)

C. Du skal være politibetjent og observatør. Du skal først udlevere de to instruktioner til A og B. De skal tale ikke-sprog, dvs de skal hele tiden sige det modsatte af hvad de mener. B får endvidere til opgave at afslutte samtalen ved at sikre sig at de er enige. Du skal se om de overholder reglerne, men du må ikke

gribe ind. Du må nøjes med at notere dem. Desuden skal du se om A og B nøjes med at kommunikere ved konventionelle tegn eller om de også bruger billedtegn, som fx vred stemme, træt stemme, eller at slå håbløst ud med armen. Endelig skal du notere hvordan de faktisk afslutter deres samtale.

A. Du er den der skal tale ikke-sprog, dvs du skal hele tiden sige det modsatte af hvad du mener.

Det er også dig der skal indlede samtalen, og du skal gøre det ved at påstå noget du kan stå inde for, fx at jorden er rund. Men du skal sige det i ikke-sprog: jorden er ikke rund. Du skal så prøve at overbevise B om hvad du faktisk mener.

B. Du er den der skal tale ikke-sprog, dvs du skal hele tiden sige det modsatte af hvad du mener. Det er også dig der skal afslutte samtalen, og du skal gøre det ved at sikre dig at du har forstået hvad A mener og så afslutte hvis I er enige. Men husk at det hele skal ske i ikke-sprog.

OPGAVE 5 (side 11)

Her er de rigtige regiebemærkninger fra stykket:

- 1: med bitter, stadig vedholden
- 2: forvirret - som om dette aldrig var faldet hende ind
- 3: heftigt
- 4: mere og mere ophidset og bitter
- 5: elendig
- 6: bittert
- 7: trist
- 8: ulykkelig
- 9: han rækker blidt ud efter hendes hånd, som han tager - men straks slipper, atter overvældet af bitterhed
- 10: skifter pludselig til frigjort, moderlig skænden
- 11: han trækker sig ind i sig selv. Hun fortsætter i en forceret, drillende tone, men med stigende understrøm af bebrejdelse.
- 12: med en forklejvende latter

Klassetrin og linje: _____

I. Udfyldes både af elever og læreren.

A. Hæftet som helhed.

Sp. 1. Hvordan synes du/de som helhed om hæftets indhold og stof?
Sæt en ring om de ord der bedst karakteriserer din/Deres mening:

ligegyldigt/spændende/uinteressant/vigtigt/kedeligt/
umoralsk/godt/ensidigt/banalt/avanceret/farligt/enga-
gerende/utilfredsstillende/væsentligt/underholdende/
vildledende/relevant/fremmedartet

Sp. 2. Hvordan synes du/de som helhed om hæftets form? Her tænkes specielt på at de mange opgaver er indflettet i den løbende tekst? Sæt en ring om de ord der bedst karakteriserer din/Deres mening:

godt/let/utilfredsstillende/kedeligt/spændende/besværlig/
underholdende/trættende/engagerende/autoritar/tilltalende/
fremmedartet/rodet/overskuelig

B. Den løbende tekst.

Sp. 3. Var der afsnit i teksten du/de synes var for svære? Sæt ring om svaret: ja/nej/ved ikke

Hvis ja, hvilke? Angiv sidetal og evt. "øverst", "midt på", "nederst":

side _____ side _____
side _____ side _____
side _____ side _____

evt. uddybende kommentar: _____

Sp. 4.

Var der afsnit i teksten du/de synes burde uddybes eller udvides? Sæt ring om svaret: ja/nej/ved ikke

Hvis ja, hvilke? Angiv sidetal og evt. "øverst", "midt på", "nederst":

side _____ side _____
side _____ side _____
side _____ side _____

evt. uddybende kommentar: _____

13: skarpt

14: vredt

15: hårdt

16: han rejser sig og står og stirrer på hende, fordømmende - bittert.

OPGAVE 7 (side 14)

Tekst I er den rigtige. Diskutér om jeres er gal som II eller som III.

OPGAVE 11 (side 25)

Alfredo er en metatægneserie. Det morsomme består ofte, og også i denne stribe, i at indholdskommunikation og forholdskommunikation blandes sammen.

OPGAVE 17 1: Illustreret Familie Journal (9/11 1971)

(side 46) 45 - 95 s. 16.

2: Bayeux-tapetet 1066-1076

3: Sprogman, Information 22/10 1971

4: ?

5: Histori-boken 1970 s. 16.

OPGAVE 18 (side 50)

Her er der et par forslag til den umulige serie for Superman. Re-
sten må blive uden facitliste.

Sp.5. Var der afsnit i teksten du/de synes burde udgå? Sæt ring om svaret: ja/nej/ved ikke

Hvis ja, hvilke? Angiv sidetal og evt. "øverst", "midt på", "nederst":

side	_____	side	_____
side	_____	side	_____
side	_____	side	_____

evt. uddybende kommentar: _____

C. Opgaverne.

Sp.6. Var der opgaver du/de synes var for svære at løse eller for uklart formuleret? Sæt ring om svaret: ja/nej/ved ikke

Hvis ja, hvilke? Angiv opgave nr.: _____

evt. uddybende kommentar: _____

Sp.7. Var der opgaver du/de synes var for nemme at løse eller for "barnlige"? Sæt ring om svaret: ja/nej/ved ikke

Hvis ja, hvilke? Angiv opgave nr.: _____

evt. uddybende kommentar: _____

Sp.8. Til opgaverne var der knyttet løsninger eller kommentarer, enten i teksten lige efter opgaven eller omme bag i hæftet. Var denne ordning tilfredsstillende? Sæt ring om svaret: ja/nej/ved ikke

Hvis nej, hvilke opgaveløsninger var ikke tilfredsstillende? Angiv sidetal og evt. "øverst", "midt på", "nederst":

side	_____	side	_____
side	_____	side	_____
side	_____	side	_____
side	_____	side	_____

evt. uddybende kommentar: _____

II. Udfyldes kun af læreren.

D. Undervisningsforløbet.

Sp.9. Hvor mange undervisningstimer brugte klassen til at arbejde med hæftet? _____

Sp.10. Var dette tidsrum tilstrækkeligt til en forsvarlig gennemgang af stoffet? Sæt ring om svaret: ja/nej/ved ikke

evt. uddybende kommentar: _____

Sp.11. Var der et rimeligt forhold mellem den anvendte tid og elevernes faglige udbytte? Sæt ring om svaret: ja/nej/ved ikke

evt. uddybende kommentar: _____

Sp.12. Ved hvilke opgaver blev forslagene til arbejdsform ikke fulgt? Angiv opgave nr.: _____

evt. uddybende kommentar: _____

Sp.13. Hvilken arbejdsform blev i stedet anvendt? Angiv opgave nr., og giv så vidt muligt en kort beskrivelse af arbejdsformen:

Sp.14. Var der opgaver som helt udgik under gennemgangen? Sæt ring om svaret: ja/nej

Hvis ja, hvilke? Angiv opgave nr. (og evt. begrundelse):

Sp.15.

Hvilke opgaver blev løst som hjemmeopgaver og hvilke blev løst i klassen? Angiv opgave nr.:

hjemme: _____
i klassen: _____
evt. uddybende kommentar: _____

Sp.16.

Var der nogen konflikt mellem hæftets udformning og den undervisningsform som blev anvendt? Sæt ring om svaret:
ja/nej/ved ikke

Hvis ja, hvori bestod den da? Giv en kort redegørelse:

Sp.17.

Ville det være ønskeligt at adskille den løbende tekst og opgaverne i hver sit hæfte? Sæt ring om svaret:
ja/nej/ved ikke

Hvis ja, hvorfor? Giv en kort begrundelse: _____

